

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Стрельченко Тетяна Василівна

Науковий керівник: к.е.н., доц. Пасічник І.В.

**Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет
банківської справи»**

Актуальність теми. Існуюча в Україні законодавства база у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, ще не повною мірою задовольняє зростаючі потреби суспільства у забезпеченні ефективного виконання завдань та функцій держави. Тому, на сьогоднішній день, виникають питання щодо створення системи ефективного механізму правового регулювання фінансового моніторингу в Україні - як невід'ємної передумови захисту прав і законних інтересів людини, суспільства й держави в цілому.

Постановка проблеми. Проникнення в легальний бізнес доходів, отриманих незаконним шляхом, на сьогоднішній день становить серйозну небезпеку не тільки для економіки України, так і для будь-якої країни світу, зумовлюючи тим самим суттєву залежність економічної системи від злочинних надходжень і сприяє встановленню контролю злочинних угруповань над найбільш привабливими та розвиненими галузями національної економіки.

Викладення основного матеріалу. Основною складовою системи протидії легалізації коштів, отриманих незаконним шляхом - є система державного фінансового моніторингу. Вона має, з одного боку, відповідати міжнародним вимогам, а з другого - максимально враховувати існуючу фінансову систему, соціально-економічні і культурні особливості, правові та правоохоронні традиції держави.

До початку нового століття, Україна взагалі не мала системи фінансового моніторингу, вона лише частково відповідала окремим міжнародним стандартам у сфері протидії відмиванню коштів. Саме запровадження стандартів FATF стали основою для створення антилегалізаційного законодавства багатьох країн світу, у тому числі України. У січні 2002 року створено національний підрозділ фінансової розвідки - Держфінмоніторингу, а в листопаді 2002 року Верховною Радою України прийнято Закон України "Про запобігання та протидію

легалізації (відмиванню) доходів отриманих злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму”

Проаналізувавши, досвід боротьби у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів зарубіжних країн, котрі входять до FATF, зокрема США, Італія, Франція та Іспанія, та інституційних структур систем фінансового моніторингу на міжнародному рівні, можна визначити, що вони містять наступні напрямки діяльності:

1.Визнання відмивання брудних коштів кримінальним злочином. Серед найбільш поширених кримінально-правових санкцій у сфері запобігання та протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом треба зазначити:

- позбавлення волі від 6 місяців до 20 років, штрафи, конфіскація майна, позбавлення права займати спеціальні посади.

- закріплення адміністративної відповідальності для суб'єктів фінансового моніторингу та їх посадових осіб.

2.Дотримання міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації доходів веде за собою закріплення основних положень рекомендацій міжнародних організацій, насамперед FATF, у національному законодавстві.

3.Наявність закону у сфері фінансового моніторингу. Закон приймається вищим законодавчим органом держави та деталізується нормативними правовими актами вповноваженого органу у сфері запобігання та протидії легалізації доходів. З урахування цього факту метою законів про боротьбу з відмиванням коштів є не тільки створення системи заходів запобігання відмиванню грошей, а також виявлення і попередження злочинів (предикатних злочинів), унаслідок вчинення яких здійснюється відмивання коштів.

4.Уповноважений орган у сфері запобігання та протидії легалізації доходів. Країни повинні створити підрозділ фінансової розвідки (ПФР), який буде виступати національним центром для збирання (і, якщо дозволено, запиту), аналізу та передачі інформації щодо підозрілих операцій та іншої інформації, що стосується підозрілої діяльності. ПФР повинен бути створений або як незалежний державний орган, або в середині існуючого органу чи органів.

У багатьох країнах функції з протидії легалізації доходів покладені не тільки на уповноважений орган, але й на ряд спеціалізованих контролюючих органів у визначеній сфері діяльності, насамперед це центральні банки країн та регулятори фінансових ринків.

Кожен структурний елемент в окремо взятій країні набуває унікальних властивостей, оскільки має відповідати особливостям та потребам саме цієї держави. В Україні процес становлення національної системи фінансового моніторингу ще не завершено. Він відбувається в

напрямі моніторингу і виявлення сумнівних фінансових операцій та покарання за дії, пов'язані з відмиванням коштів.

Висновок: Ураховуючи досвід зарубіжних країн у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, подальший розвиток має відбуватися в напрямі встановлення жорсткого соціального контролю над цими явищами. Це максимально сприятиме утвердженню України у статусі надійного партнера міжнародної спільноти у сфері фінансового моніторингу.

Література

1) Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : Закон України від 28 листоп. 2002 р. № 249-IV // Офіц. вісник України. – 2002. – № 50. – Ст. 2248. – 27 груд.

2) Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон від 14.10.2014 № 1702-VII.

3) Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення : Рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) / [Електронний ресурс].

4) Режим доступу : <http://www.fatf-gafi.org>. Офіційний сайт UIC.Режим доступу : «uif. bancaditalia. it/UICFEWebroot/index.jspwhichArea= Cambi&lingua=it»